

Beszámoló az MTA Magyar Nyelvi Bizottságának 2006. évi munkájáról

A Magyar Nyelvi Bizottság az MTA osztályközi bizottságaként működik. Alapvetően nyelvtudományi testület, de a bizottságban az I. osztályhoz tartozó nyelvész tagok mellett az MTA valamennyi osztálya képviselteti magát. A Magyar Nyelvi Bizottság 2006-ban a bizottsági tagok aktív részvételével és eredményes közreműködésével, a korábban kialakított működési rendben folytatta az előző években megkezdett szakmai munkáját, valamint ebben az évben is számos tudományos, oktatási és kulturális rendezvényen képviseltette magát.

1. A Magyar Nyelvi Bizottság 2006-ban két ülést tartott: 2006. január 31-én és 2006. október 31-én; a bizottsági tagok 80%-os részvételével. A januári ülésen a tagok a 2006 és 2009 közötti időszakra megválasztották a Magyar Nyelvi Bizottság elnökének *Nyomárkay István* akadémikust, tiszteletbeli elnökének *Grétsy Lászlót*, a nyelvtudomány kandidátusát, társelnökeinek *Kaán Miklósné Keszler Borbálát*, az MTA doktorát és *Balázs Gézát* a néprajztudomány habilitált kandidátusát, a bizottság titkárnak pedig *Heltainé Nagy Erzsébetet*, a nyelvtudomány kandidátusát.

A 2006. október 31-én tartott ülésén a bizottság megtárgyalta a bizottsági tagok által készített műhelytanulmányok alapján *A magyar helyesírás szabályai* következő kiadásának egyes fejezeteit. A tárgyév során alkalomszerűen aktuális nyelvhasználati kérdésekkel is foglalkozott a bizottság, például állást foglalt a szerb nevek mai írásgyakorlatával vagy az indián nevek helyesírásával kapcsolatban.

2. A Magyar Nyelvi Bizottság szakmai és társadalmi okokat mérlegelve fogott hozzá a magyar helyesírási szabályzat 11. kiadásának felülvizsgálatához és egy újabb kiadás előkészítéséhez. A legtöbb vitát és felhasználói bizonytalanságot kiváltó témakörök, az egybeírás, a mozgószabály, a rövidítések áttekintése után 2006-ban *Laczkó Krisztina* és *Dobsonyi Sándor* tematikus tanulmányai alapján az *Általános tudnivalók*, *A betűk*, *A kiejtés szerinti írásmód*, *A szóelemző írásmód*, *A hagyományos írásmód* fejezetekre került sor. Tárgyalta a bizottság a helyesírási változ(tat)ások elméleti háttérkérdéseit és módszertani nehézségeit. *Gósy Mária*, *Tolcsvai Nagy Gábor* és mások hozzászólása alapján továbbra is szükségesnek látja a bizottság olyan tudományos kutatómunka elvégzését, amelynek nyomán nemcsak az írott nyelvre, hanem a beszélt nyelvre vonatkozó korpuszalapú nyelvi változókat is adekvát módon figyelembe lehetne venni. Ezek nélkül ugyanis nem készíthetők el azok a háttér tanulmányok, amelyekre a korszerű szabályozó munka támaszkodhat.

3. A Magyar Nyelvi Bizottság jellegéből adódóan természetes és folyamatos kapcsolatban van az MTA más osztályaival. A bizottságnak különösen szoros kapcsolata van (*Fábián Pál*, *Hőnyi Ede* és *Földi Ervin* révén) a Földrajzinév-bizottsággal, a Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Osztályával, az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszékével.

4. A bizottság helyesírási kérdésekben kialakított állásfoglalása számos területen közvetlenül hasznosult. Például az MTA Nyelvtudományi Intézete Nyelvművelő Osztályának munkájában: az osztály tanácsadó szolgálatának problémás kérdései pedig időről időre a bizottság elé kerültek. A bizottság tagjai közül *Balázs Géza* és *Posgay Ildikó* részt vettek a Magyar Terminológiai Tanács munkájának előkészítésében, illetőleg *Posgay Ildikó* egy egyházi helyesírási útmutató kidolgozásában.

5. A bizottság tagjai közül többen nyelvészeti folyóiratok, periodikák szerkesztői (Magyar Nyelvőr: *Keszler Borbála*; Édes Anyanyelvünk: *Balázs Géza, Grétsy László, Kemény Gábor*; Alkalmazott Nyelvtudomány: *Gósy Mária*, Beszédkutatás: *Gósy Mária*, Acta Linguistica Hungaricae: *Siptár Péter*), illetőleg szerkesztőbizottsági tagjai (*Adamikné Jászó Anna, Balázs Géza, Fábíán Pál, Gósy Mária, Heltainé Nagy Erzsébet, Kemény Gábor, Tolcsvai Nagy Gábor*).

6. A bizottság tagjai révén 2006-ban is szoros kapcsolatban volt a Magyar Nyelvtudományi Társasággal. Többen vezető funkciót töltenek be, *Benkő Loránd, Gósy Mária, Keszler Borbála, Kiss Jenő*; mások tagként vesznek részt benne. A Magyar Nyelvi Bizottság gazdája a Magyar Nyelvőr című folyóiratnak, amelynek szerkesztője és a szerkesztőbizottság tagjai valamennyien a bizottság tagjai. Felelős szerkesztő *Keszler Borbála*, a szerkesztőbizottság elnöke *Fábíán Pál*, tagjai *Balázs Géza, Grétsy László, Heltainé Nagy Erzsébet, A. Jászó Anna, Kemény Gábor, Tolcsvai Nagy Gábor*. A folyóirat olvasható az interneten is, a webváltozatot *Mártonfi Attila* készítette el és gondozza, ő pedig a bizottság állandó meghívottja. A folyóiraton keresztül a Magyar Nyelvi Bizottság jelentős tudománynpszerűsítő és ismeretterjesztő feladatot és szolgálatot végez.

A bizottság szoros kapcsolatban van a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal. Mint mindig, 2006-ban is részt vállalt a magyar nyelv hetének a megrendezésében, az eredmények értékelésében (*Grétsy László, Szűts László, Kemény Gábor*).

A bizottság tagjai közül többen tagjai voltak 2006-ban is a Magyarországi Alkalmazott Nyelvészek Egyesületének. A 2006-ban Gödöllői Szent István Egyetemen megrendezett MANYE-konferencián *Gósy Mária, Posgay Ildikó, Heltainé Nagy Erzsébet* előadást tartottak; *Heltainé Nagy Erzsébet* kerekasztal-megbeszélést is vezetett a nyelvi norma kérdéskörében. *Gósy Mária*, a bizottság tagja 2006-ban több egyéb tudományos társaságban is tartott előadást: a Magyar Filológiai Társaságban a helyesírás és a beszédészlelés összefüggéseiről, továbbá a Fonetikai-Fonoátriai és Logopédiai Társaságban, valamint a Magyar Tudomány Ünnepe, 2006. november 10-én.

A Magyar Nyelvi Bizottság hagyományosan támogató viszonyban van az Anyanyelvápolók Szövetségével, annak ifjúsági szervezeteivel. *Grétsy László, Balázs Géza, Heltainé Nagy Erzsébet* a szövetség választmányának is tagja. A szövetség folyóiratát, az Édes Anyanyelvünket a Magyar Nyelvi Bizottság támogatja. Az évente ötször megjelenő ismeretterjesztő folyóirat felelős szerkesztője *Grétsy László*, a szerkesztőbizottság tagjai *Balázs Géza* és *Kemény Gábor* ugyancsak a bizottság tagjai. Többen a bizottsági tagok közül szerkesztői, illetőleg szereplői több rádiós és televíziós anyanyelvi műsornak (*Balázs Géza, Deme László, Fábíán Pál, Grétsy László*). Itteni tevékenységüket 2006-ban is tovább folytatták.

7. A bizottsági tagjai 2006-ban is részt vettek a tudományos utánpótlás nevelésében, a felsőfokú képzésben, a PhD-képzésben és az akadémiai fiatal kutatók támogatásában. A bizottsági tagok közül többen egyetemi és főiskolai tanszékvezető professzorok: *Adamikné Jászó Anna, Balázs Géza, Bańcerowski Janusz, Gósy Mária, Kemény Gábor, Keszler Borbála, Kiss Jenő, Nyomárkay István, Tolcsvai Nagy Gábor, Zimányi Árpád*; docensek: *Antalné Szabó Ágnes, Heltainé Nagy Erzsébet, Laczkó Krisztina, Minya Károly, Posgay Ildikó*; professzorok: *Bencédy József, Benkő Loránd, Grétsy László, Sebestyén Árpád, Szathmári István*. Mindannyian folyamatosan PhD-témavezetők, TDK-dolgozatok irányítói, szakirányú szakdolgozatok vezetői. A bizottság tagjai (*Balázs Géza, Minya Károly, Zimányi Árpád*) részt vettek 2006-ban is az évente sorra kerülő ifjú nyelvművelők és ifjú szemiotikusok konferenciájának előkészítésében és lebonyolításában, ezzel is szolgálva a tudományos utánpótlás ügyét.

8. 2006-ban a bizottság tagjai egyénileg több országban is képviselték a magyar nyelvkultúra ügyét, különös tekintettel a magyar nyelvközösségekre. Így például a dunaszerdahelyi székhelyű Gramma Nyelvi Irodával közösen tartott párkányi konferencián, az V. Gramma nyelvészeti napokon 2006. október 26–28-án, ahol *Heltainé Nagy Erzsébet* a bizottság titkára tartott előadást. Többen előadást tartottak a Kárpát-medencei magyar nyelvészek találkozásán, a 14. élőnyelvi konferencián Bükön, 2006. október 9–11-én: *Kiss Jenő, Posgay Ildikó, Heltainé Nagy Erzsébet*. Tagjaink közül

többet részt vettek a szerbia-montenegrói Adán megrendezett Szarvas Gábor nyelvművelő napokon. Előadásra ebben az évben a bizottsági tagok közül *Posgay Ildikót*, vetélkedő vezetésére pedig *Szűts Lászlót* kérték fel a szervezők. *Gósy Mária*, a bizottság tagja, a Nemzetközi Fonetikai Társaság főtitkára, az Országos Felsőoktatási Kazinczy Szépkiejtési Verseny elnöke, plenáris előadást tartott 2006-ban a Dubrovnikban megrendezett Clinical Linguistics and Phonetics nemzetközi konferencián. 2006-ban is folytatta munkáját a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport, több bizottsági tag, *Balázs Géza*, *Minya Károly*, *Zimányi Árpád* részvételével. Elméleti nyelvtervezési kérdésekkel foglalkoztak, konferenciát szerveztek a fiatal nyelvművelők és doktoranduszok számára. Résztvevői voltak az Egerben 2006. október 11-én megrendezett Országos Szemiotikai Konferenciának, és szervezői az Ifjú Szemiotikusok 4. konferenciájának, amely ugyancsak Egerben, 2006. november 18-án volt.

9. A Magyar Nyelvi Bizottság 2006-ban eredményes és – a lehetőségekhez képest – sikeres tevékenységet folytatott. A helyesírás gondozása és szabályozása mind a tudományos élet, mind pedig a társadalom felől szükséges és természetes elvárás, amelynek a bizottság a továbbiakban is eleget kíván tenni.

A bizottság jegyzőkönyvei alapján összeállította:

Heltainé Nagy Erzsébet
A Magyar Nyelvi Bizottság titkára